

**MENDELOVA ZEMĚDĚLSKÁ A LESNICKÁ
UNIVERZITA V BRNĚ
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA**

**Společné zdanění manželů a jeho vliv na
daňové zatížení poplatníků**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Ing. Danuše Nerudová, Ph.D

Vypracovala:

Hana Zelenková

Brno 2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Společné zdanění manželů a jeho vliv na daňové zatížení poplatníků“ vypracovala samostatně za použití materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Brně dne 30. dubna 2008

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Ing. Danuši Nerudové, Ph.D. za poskytnuté informace, odborné vedení a cenné rady při vypracování této bakalářské práce.

Abstrakt

Zelenková, H. *Společné zdanění manželů a jeho vliv na daňové zatížení poplatníků.*
Bakalářská práce. Brno 2008.

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku zdaňování příjmů fyzických osob při využití společného zdanění manželů. Hlavním cílem práce je jednak posoudit výhodnost tohoto institutu a zároveň, jakým rodinám se jeho využití nejvíce vyplatí. Dále také porovnat, zda zaplatí poplatníci na dani více při využití společného zdanění manželů, či při zdanění příjmů podle nové reformy veřejných financí, účinné k 1.1. 2008.

Práce je rozdělena do dvou částí, a to na teoretickou a praktickou. V první z nich je vymezen základní pojmový aparát týkající se problematiky společného zdanění manželů, ve druhé části jsou jeho dopady demonstrovány na praktických příkladech.

Klíčová slova: daň z příjmů fyzických osob, společné zdanění manželů, nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky, sleva na dani.

Abstract

Zelenková, H. *Point taxation of married couples and its impact on tax burden.*
The bachelor thesis. Brno 2008.

This bachelor thesis is focused on questions of an income tax of a natural persons with point taxation of married couples. The main target of this work is to evaluate an advantageousness of this system and what are families having maximal profit from this system. Further, I compared taxes paid using point taxation of married couple and taxes paid according to new revision of Public Finance Act effective from 1.1.2008.

This thesis is divided into two parts – theoretical and practical. In the first part the basic connotations are formulated, impacts on real cases is presented in the second part.

Keywords: personal income tax, point taxation of married couple, non taxable part of a base, deductible item, tax abatement.

Obsah

1. Úvod	7
2. Cíl a metodika práce.....	8
3. Teoretická část	9
3.1. Vymezení pojmů souvisejících s daní z příjmů fyzických osob.....	9
3.1.1. Poplatník	9
3.1.2. Předmět daně.....	10
3.1.3. Základ daně.....	12
3.1.4. Nezdánitelné části základu daně	13
3.1.5. Položky odčitatelné od základu daně.....	14
3.1.6. Slevy na dani.....	16
3.2. Společné zdanění manželů.....	18
3.2.1. Podmínky pro uplatnění společného zdanění manželů.....	18
3.2.2. Zákaz společného zdanění manželů.....	19
3.2.3. Procesní povinnosti.....	21
3.3. Metodika výpočtu daně při využití společného zdanění manželů	23
3.3.1. Součet dílčích daňových základů.....	23
3.3.2. Určení nezdánitelných částí	24
3.3.3. Společný základ daně a jeho rozdělení	25
3.3.4. Úprava základu daně o odčitatelné položky	25
3.3.5. Výpočet daně	27
3.3.6. Úprava daně o slevy na dani	27
3.3.7. Nové zálohy na daň.....	28
4. Praktická část.....	29
4.1. Přehled základních daňových změn platných od 1.1. 2008.....	29
4.2. Příklad č. 1	31
4.3. Příklad č. 2	35
4.4. Příklad č. 3	40
4.5. Porovnání a vyhodnocení výsledků	44

4.6. Statistické údaje	46
5. Diskuze	48
6. Závěr	49
7. Použitá literatura	50
Seznam tabulek	52
Seznam příloh.....	52

1. Úvod

Daně představují jednu z forem, jakou se jednotlivci mohou podílet na úhradě společných potřeb. Daňové příjmy včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti tvoří nejvýznamnější skupinu příjmů státního rozpočtu.

Daňový systém je v každé zemi stanoven příslušným zákonem a jednotlivé země se mohou v daních výrazně lišit. Daňová soustava určitého státu odráží konkrétní ekonomické podmínky a ne náhodou patří daňové zákony ve všech zemích světa mezi zákony nejčastěji novelizované. Nejen v České republice, ale i ve většině vyspělých ekonomikách je po dani z přidané hodnoty největším zdrojem státního rozpočtu daň z příjmu. Každý poplatník daně z příjmů se přirozeně snaží, aby byl jeho základ daně co nejnižší a aby odvedl na dani příslušnému finančnímu úřadu co možná nejnižší částku. Za tímto účelem různými způsoby minimalizuje svoji daňovou povinnost. Jedním ze způsobů je i společné zdanění manželů.

Společné zdanění manželů bylo u nás zavedeno v roce 2005 z důvodu snížení dopadů daňové progresy u manželů s různě vysokými příjmy. Má význam, pokud manželé spadají do příjmových skupin, které se liší sazbou daně, nebo pokud jeden z manželů nemá žádné příjmy. Podle zákona se ale musí jednat o manžele, kteří vyživují alespoň jedno dítě žijící s nimi v domácnosti. Společné zdanění manželů u nás není rozhodně ojedinělé. Již několik let úspěšně funguje v mnoha evropských státech např. v Polsku, Španělsku, Německu. V České republice představuje společné zdanění zjištění jednoho základu daně pro oba manžele, který se poté mezi manžele rozdělí rovným dílem a každý z manželů si vypočítá svoji daň, vyplní svoje daňové přiznání, sám svoji daň odvede finančnímu úřadu a za její odvedení také sám odpovídá. Právě českou úpravou se podrobněji zabývá i tato práce.

Od 1. 1. 2008 nabyl účinnosti zákon č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů, který přináší nejen v oblasti zdaňování příjmů celou řadu změn. Je zrušena dřívější progresivní stupnice a mění se na jednotnou daňovou sazbu ve výši 15 %. Je zrušen také institut společného zdanění manželů, který po zavedení rovné daně ztrácí smysl. V České republice ho tedy manželé mohli uplatnit v letech 2005 - 2007.

2. Cíl a metodika práce

Cílem této bakalářské práce je posoudit výhodnost společného zdanění manželů ve srovnání s daňovou povinností vycházející bez využití tohoto institutu. Dále také porovnat, zda zaplatí poplatníci na dani více při využití společného zdanění manželů, či při zdanění příjmů podle nové reformy veřejných financí, účinné k 1. 1. 2008.

Dílčím cílem je popsat mechanismus fungování daně z příjmů fyzických osob za předpokladu využití společného zdanění manželů a objasnění základních pojmů a principů, na kterých je tento institut postaven. Na třech fiktivních rodinách potom tento institut uplatnit a srovnat s dalšími variantami výpočtů. Práce je zaměřena na zdaňovací období roku 2007 a následně 2008.

Výsledkem práce bude tedy zhodnocení výše daňového zatížení u jednotlivých způsobů výpočtů i u jednotlivých rodin, které se liší především počtem členů a rozdílností svých příjmů.

Bakalářská práce je rozčleněna na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. Teoretická část je zaměřena především na studium zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a literatury související s problematikou daní a společného zdanění manželů. V této části jsou pomocí metody deskripce charakterizovány nejdůležitější skutečnosti, související s touto problematikou. V praktické části práce je pak tato teorie metodou modelování uplatněna na konkrétních příkladech. Je abstrahováno od určitých skutečností, které při daném problému nejsou podstatné. Metodou komparace jsou potom provedeny rozborů jednotlivých variant a porovnána výsledná řešení.

Náplň celé práce a splnění cílů je syntetizováno v konečné diskuzi a v závěru bakalářské práce.

3. Teoretická část

3.1. Vymezení pojmů souvisejících s daní z příjmů fyzických osob

3.1.1. Poplatník

Poplatníkem je fyzická osoba, pokud má příjmy (v této souvislosti jsou za příjmy považovány nejen příjmy peněžní, ale také nepeněžní), které jsou předmětem daně. Schopnost být poplatníkem daní z příjmů není vázáno na věk ani zletilost. Pokud však poplatník není způsobilý k daňovým právním úkonům, je nutné jeho zastoupení.

Poplatníci s neomezenou daňovou povinností

Jedná se o poplatníky, kteří mají na území České republiky bydliště, nebo se zde obvykle zdržují. Osobou obvykle se zdržující na území České republiky je ta, která na tomto území pobývá alespoň 183 dní v kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích, přičemž do lhůty 183 dní se započítává každý započatý den pobytu (včetně dne příjezdu, odjezdu, soboty, neděle, svátku apod.). U tohoto poplatníka se daňová povinnost vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Poplatník je nazýván daňovým tuzemcem, nebo také daňovým rezidentem. (Vybíhal, 2007)

Poplatníci s omezenou daňovou povinností

Jsou to poplatníci, které nepatří do prvního typu poplatníků, nebo ti, o nichž to stanoví mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Tito poplatníci mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky. Poplatník je nazýván daňovým cizozemcem nebo nerezidentem. Do tohoto typu patří také poplatníci, kteří se na území České republiky zdržují za účelem studia nebo léčení, i když jejich pobyt přesahuje 183 dní v kalendářním roce. (Vybíhal, 2007)

3.1.2. Předmět daně

Předmětem daně jsou jednotlivé druhy příjmů, které jsou z hlediska významového, i z hlediska uplatňování daňových režimů a technik výběru daně, rozděleny do 5 skupin tzv. dílčích daňových základů. Pro každého poplatníka je důležité, aby přesně zařadil každý jednotlivý příjem do správného dílčího daňového základu. Nesprávné zařazení totiž může vést k chybám ve stanovení základu daně a daňové povinnosti. Poplatník se potom stěžuje vyhne sankčním postihům.

Dle zákona č. 586/1992, Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 3 jde o těchto 5 skupin příjmů:

a) Příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků (§ 6)

Jsou to veškeré příjmy, které zaměstnavatel (plátce) poskytuje svým zaměstnancům (poplatníkům), kromě těch, které

- nejsou předmětem daně, např. náhrady cestovních výdajů, hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, částky přijaté zaměstnancem zálohově od zaměstnavatele a náhrady opotřebení vlastního nářadí,
- jsou od daně osvobozeny, např. částky vynaložené zaměstnavatelem na doškolování zaměstnanců, hodnota poskytovaného stravování a nealkoholických nápojů a nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům z fondu kulturních a sociálních potřeb.

Daňovou povinnost má tedy na svých bedrech zaměstnavatel, který pod svou majetkovou odpovědností daň sráží a odvádí. Pravidelně tak činí formou měsíčních záloh.

Funkčními požitky s rozumí odměny za výkon funkce poslance, člena vlády, v orgánech obcí, státních orgánech, občanských a zájmových sdruženích apod.

b) Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)

V případě příjmů z podnikání se může jednat o skutečné příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ze živnosti nebo se jedná o tzv. jiné

podnikání podle zvláštních právních předpisů, kam řadíme např. advokátskou činnost. Patří sem také podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti.

Dále se do této skupiny řadí příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti, kam patří např. příjmy z užití nebo poskytnutí práv, z nezávislého povolání, příjmy znalců, tlumočnicků a správců konkurzní podstaty.

Poplatník si u těchto příjmů může vybrat, zda je pro něj výhodnější uplatnit výdaje ve skutečné výši, či se mu vyplatí využít paušální částky. Ta se pohybuje v závislosti na druhu příjmů v rozmezí od 30 % do 80 % velikosti příjmů.

c) Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Za příjmy z kapitálového majetku považuje zákon například podíly na zisku tzv. dividendy, požitky z cenných papírů, úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů, z poskytnutých úvěrů a půjček a výnosy ze směnek. Patří sem však pouze příjmy, vyplývající z držby kapitálového majetku. Příjmy z jeho prodeje už řadíme do skupiny ostatních příjmů.

d) Příjmy z pronájmu (§ 9)

Do tohoto dílčího základu daně patří příjmy z pronájmu nemovitostí nebo bytů a movitých věcí. Je-li však příjem z pronájmu movitých věcí jen příležitostný, potom se považuje za ostatní příjem. V případě příjmů z pronájmu záleží na poplatníkovi, zda výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů prokáže ve skutečné výši, nebo jestli uplatní paušální výdaje ve výši 30 % příjmů.

e) Ostatní příjmy (§ 10)

V případech, kdy dosáhneme příjmů, které nejsme schopni zařadit do předchozích dílčích daňových základů, nezbyvá než je uvést do ostatních příjmů. Jedná se zejména o příjmy související se soukromým (nepodnikatelským) majetkem, dále mohou mít charakter příležitostných příjmů nebo příležitostné činnosti.

Patří sem například příjmy z převodu vlastní nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru, příjmy z autorských práv, výhry v sázkách a loteriích, či ceny z veřejných soutěží.

3.1.3. Základ daně

Základ daně odpovídá předmětu daně, je však vyjádřen v měrných jednotkách a upraven podle daňových zákonů.

Podle § 5 odst. 1 ZDP je základem daně částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, za něž se pro účely daně z příjmů fyzických osob považuje kalendářní rok (u poplatníka s příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství nebo s příjmy ze živnosti, uplatňujícího jako účetní období hospodářský rok), přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů není stanoveno jinak.

Pokud plyne poplatníkovi za zdaňovací období více druhů příjmů, je základem daně součet těchto dílčích daňových základů. Jednotlivé dílčí daňové základy se stanoví takto:

- $DZD_{\S 6} = P_C - (P_Z + P_S)$, ($DZD_{\S 6} > 0$),
kde P_C je celkový příjem (hrubý příjem, hrubá mzda),
 P_Z je zdravotní pojištění,
 P_S je pojištění na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.
- $DZD_{\S 7} = P - V_{dzu}$, ($DZD_{\S 7} = 0, > 0, < 0$),
kde P jsou příjmy plynoucí poplatníkovi v kalendářním roce (ve zdaňovacím období),
 V_{dzu} jsou výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů.
- $DZD_{\S 8} = P$, ($DZD_{\S 8} > 0, = 0$),
kde P jsou příjmy plynoucí poplatníkovi v kalendářním roce.
- $DZD_{\S 9} = P - V_{dzu}$, ($DZD_{\S 9} = 0, > 0, < 0$),
kde P jsou příjmy plynoucí poplatníkovi v kalendářním roce,
 V_{dzu} jsou výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů.
- $DZD_{\S 10} = P - V_d$, ($DZD_{\S 10} = 0, > 0$),
kde P jsou příjmy plynoucí poplatníkovi v kalendářním roce,
 V_d jsou výdaje na dosažení příjmů. (Vybíhal, 2007)

Do základu daně se nezahrnují příjmy osvobozené od daně a příjmy, pro které je stanoveno, že se z nich daň vybírá zvláštní sazbou daně. Základ daně se zaokrouhluje na celé stokoruny dolů, jen v případě měsíčních záloh na daň u daních z příjmů ze závislé činnosti se základ daně zaokrouhluje na celé stokoruny nahoru.

Základ daně je částka, ze které se sazbou daně vypočítává daňová povinnost poplatníka. Předtím je ale potřeba základ daně upravit o nezdanitelné části základu daně a o odčitatelné položky od základu daně.

3.1.4. Nezdanitelné části základu daně

Nezdanitelné části základu daně zahrnují položky, které při splnění podmínek pro jejich uplatnění snižují základ daně fyzické osoby při stanovení daňové povinnosti za konkrétní zdaňovací období. Podle § 15 zákona o daních z příjmů, lze od základu daně odečíst následující nezdanitelné části základu daně:

- a) hodnotu darů poskytnutých obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území České republiky, jakož i právnickým osobám, které jsou pořadateli veřejných sbírek podle zvláštního zákona, pokud úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč; v úhrnu však lze odečíst nejvýše 10 % ze základu daně; jako dar na zdravotnické účely se hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce oceňuje částkou 2 000 Kč;
- b) částka, která se rovná úrokům zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření a z hypotečního úvěru, použitých poplatníkem na financování bytových potřeb, přičemž úhrnná částka úroků, o které se snižuje základ daně ze všech úvěrů u poplatníků v téže domácnosti, nesmí překročit 300 000 Kč za rok a při placení úroků jen po část roku nesmí uplatňovaná částka překročit 1/12 této maximální částky za každý měsíc placení úroků (tj. 25 000 Kč měsíčně);
- c) platby příspěvků na penzijní připojištění se státním příspěvkem, které poplatník zaplatil podle smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem uzavřené mezi

poplatníkem a penzijním fondem; částka, kterou lze takto odečíst, se rovná úhrnu příspěvků zaplacených poplatníkem za zdaňovací období sníženému o 6 000 Kč, maximálně však lze odečíst 12 000 Kč;

- d) zaplacené pojistné ve zdaňovacím období na soukromé životní pojištění podle pojistné smlouvy; maximálně lze snížit základ daně o částku 12 000 Kč za zdaňovací období, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami;
- e) členské příspěvky zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace odborové organizaci, která podle svých stanov obhájí hospodářské a sociální zájmy zaměstnanců; takto lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období.
- f) úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem, nejvýše však 10 000 Kč, přičemž u poplatníka, který je osobou se zdravotním postižením, lze za zdaňovací období odečíst až 13 000 Kč, a u poplatníka, který je osobou s těžším zdravotním postižením, až 15 000 Kč.

3.1.5. Položky odčitatelné od základu daně

Odčitatelné položky od základu daně stejně jako nezdanitelné části snižují základ daně u fyzických osob za dané zdaňovací období. Od základu daně lze (dle Vybíhala, 2007) odečíst tyto odčitatelné položky:

- a) daňovou ztrátu, která vznikla za předchozí zdaňovací období a nebo její část, uvedenou v daňovém přiznání, a to nejdéle v 5 zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, ve které byla v daňovém přiznání uvedena; v případě daňových ztrát vzniklých a vyměřených za zdaňovací období do roku 2003 nejdéle v 7 následujících zdaňovacích obdobích;

- b) 30 % výdajů (nákladů) vynaložených na výuku žáků ve studijních a učebních oborech středních odborných učilišť a učebních oborech učilišť, které jsou součástí výchovně vzdělávací soustavy, pokud odpočet nelze uplatnit v roce, kdy nárok na odpočet vznikl z důvodu, že poplatník vykázal daňovou ztrátu nebo základ daně snížený o nezdánitelné části podle § 15 ZDP a o daňovou ztrátu nižší než odpočet, pak lze odpočet nebo jeho zbývající část uplatnit v nejbližším zdaňovacím období, ve kterém poplatník vykáže základ daně snížený o nezdánitelné částky podle § 15 a o daňovou ztrátu;
- c) 100 % výdajů (nákladů), které poplatník vynaložil při realizaci projektů výzkumu a vývoje, které mají podobu experimentálních či teoretických prací, projekčních či konstrukčních prací, výpočtů, návrhů technologií, výroby funkčního vzorku či prototypu produktu nebo jeho části a na certifikaci výsledků dosažených prostřednictvím projektů výzkumu a vývoje; pokud vynaložené výdaje (náklady) s realizací projektů výzkumu a vývoje souvisí pouze z části, je možné od základu daně odečíst pouze tuto jejich část; pokud odpočet nelze uplatnit v roce, kdy nárok na odpočet vznikl, pak lze odpočet nebo jeho zbývající část uplatnit v nejbližším zdaňovacím období, ve kterém poplatník vykáže základ daně, nejvýše však ve 3 zdaňovacích obdobích bezprostředně následujících po zdaňovacím období, ve kterém nárok na odpočet vznikl.
- d) tzv. restituci, resp. 50 % částky, kterou vypořádal v peněžní, případně nepeněžní formě v období 1993 až 2005 oprávněným osobám a jejich majetkový podíl podle zákona č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, nebo kterou poplatník v období 1993 až 2005 uhradil oprávněným osobám za postoupení jejich pohledávky na vypořádání jejich majetkového podílu podle zákona č. 42/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Odpočet lze uplatnit po dobu 5 let počínaje zdaňovacím obdobím 2005.

3.1.6. Slevy na dani

Upravený základ daně o nezdánitelné části a o odpočitatelné položky vynásobíme sazbou daně. Slevy na dani tak odečítáme od již vypočtené daňové povinnosti.

V rámci mechanismu fungování daně z příjmů fyzických osob se uplatňují jednak klasické slevy na dani, akční slevy na dani, slevy na dani mající spíše povahu úlev na dani pro příjemce investičních pobídek, slevy na dani nahrazující tzv. nezdánitelné části základu daně a tzv. daňové zvýhodnění, které lze uplatnit formou slevy na dani, daňového bonusu nebo kombinací slevy na dani a daňového bonusu.

Klasické slevy na dani (dle Vybíhala, 2007)

- sleva na dani pro poplatníky zaměstnávající zaměstnance se změněnou pracovní schopností; v těchto případech se daň z příjmů snižuje o částku 18 000 Kč za každého zaměstnance se změněnou pracovní schopností, přičemž pro uplatnění této slevy na dani je rozhodný průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců se zdravotním postižením;
- sleva na dani ve výši 60 000 Kč za každého zaměstnance se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením, přičemž pro uplatnění této slevy na dani je rovněž rozhodný průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců s těžším zdravotním postižením;

Akční slevy na dani (Macháček, 2007)

- poplatníkovi, který do 30. června 2006 zahájí provoz registrační pokladny podle zvláštního právního předpisu, se daň snižuje o polovinu její pořizovací ceny, maximálně však o 8 000 Kč na jednu pokladnu; slevu na dani lze uplatnit jen při prvním zahájení provozu registrační pokladny,
- poplatník, který do 31. prosince 2006 provedl technické zhodnocení jemu dosud používané pokladny ke splnění podmínek stanovených zvláštním právním předpisem, se daň snižuje o 30 % hodnoty technického zhodnocení, maximálně však o 4 000 Kč na jednu pokladnu.

Nelze-li slevu uplatnit v roce, kdy nárok na slevu vznikl z důvodu daňové ztráty nebo daně nižší než je sleva, lze slevu nebo její část uplatnit v nejbližším zdaňovacím

období, ve kterém poplatník vykáže daň, nejvýše však ve třech zdaňovacích obdobích bezprostředně následujících po zdaňovacím období, ve kterém nárok na slevu vznikl.

Slevy na dani z titulu poskytnutí příslibu investiční pobídky (Vybíhal, 2007) – jde o slevu na dani podle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů, kdy poplatníci využívají za podmínek uvedených v § 35a a 35b ZDP po dobu 10 let tzv. „daňové prázdniny“, resp. slevu na dani z příjmů.

Slevy na dani nahrazující nezdanitelné části základu daně (dle § 35ba ZDP)

- 7 200 Kč na poplatníka, pokud nepobírá starobní důchod v částce vyšší než 38 040 Kč ročně;
- 4 200 Kč na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 38 040 Kč, přičemž je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP/P, zvyšuje se částka 4 200 Kč na dvojnásobek, tj. na 8 400 Kč ročně;
- 1 500 Kč, pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění nebo zanikl-li nárok na částečný invalidní důchod z důvodu souběhu nároku na výplatu částečného invalidního důchodu a starobního důchodu;
- 3 000 Kč, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je plně invalidní;
- 9 600 Kč, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP/P;
- 2 400 Kč u poplatníka po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem (maximálně do 26 let nebo do 28 let prezenční formy studia v doktorském studijním programu).

Daňové zvýhodnění (Macháček, 2007)

- sleva na dani, kterou může poplatník uplatnit až do výše daňové povinnosti vypočtené podle ZDP za příslušné zdaňovací období,
- daňový bonus v případě, že je daňové zvýhodnění vyšší než daňová povinnost; lze jej uplatnit, pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč, maximálně však do výše 30 000 Kč

ročně za podmínky, že příjem poplatníka dle § 6 až § 9 činí alespoň šestinásobek minimální mzdy (u měsíčního zúčtování záloh lze uplatnit minimálně 50 Kč a maximálně 2 500 Kč za měsíc),

- kombinace slevy na dani a daňového bonusu.

Daňové zvýhodnění ve výši 6 000 Kč náleží na každé vyživované dítě, které žije s poplatníkem v domácnosti, přičemž počet dětí, na něž poplatník může uplatnit daňové zvýhodnění, není omezen. Nevyživuje-li poplatník dítě celé kalendářní období, náleží mu 1/12 roční částky, tedy 500 Kč, za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro uplatnění daňového bonusu.

Daňové zvýhodnění na dítě v domácnosti se prokazuje u plátce daně prohlášením k dani a předložením rodného listu či občanského průkazu dítěte; předložením průkazu ZTP/P, pokud je vyživované dítě jeho držitelem; jsou-li oba manželé zaměstnáni, potvrzením od zaměstnavatele manželky (manžela), že nárok na daňové zvýhodnění současně neuplatňuje druhý z manželů; u zletilých dětí potvrzení o studiu, případně další písemnosti.

3.2. Společné zdanění manželů

3.2.1. Podmínky pro uplatnění společného zdanění manželů

První nutnou podmínkou pro uplatnění společného zdanění manželů je, aby byli poplatníci opravdu manželé. Poplatníci, kteří žijí ve vztahu zpravidla nazývaném jako druh/družka, společného zdanění využít nemohou. Vztah mezi druhem a družkou není žádným zákonem upraven, proto by bylo případné rozšíření tohoto postupu na druha/družku nekontrolovatelné a zcela nespravovatelné. Podmínku manželství musí poplatníci splňovat nejpozději 31. prosince daného zdaňovacího období. Pokud bylo tedy manželství v průběhu zdaňovacího období rozvedeno, poplatníci již společného zdanění využít nemohou. U manželů se nevyžaduje existence společného jmění manželů. Dojde-li tedy k jeho zúžení, nebrání to svobodnému rozhodnutí, zda tento systém využijí či nikoliv. (Ambrož, 2007)

V případě, že alespoň jeden z manželů je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob s omezenou daňovou povinností (nerezidentem), mohou manželé společné zdanění uplatnit, jestliže úhrn všech příjmů obou manželů ze zdrojů na území ČR činí nejméně 90 % všech jejich příjmů (Vybíhal, 2007)

Druhou podmínkou společného zdanění podle § 13a odst.1 ZDP je, aby manželé vyživovali alespoň jedno dítě žijící s nimi v domácnosti. Podle § 115 občanského zákoníku domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Za vyživované dítě poplatníka se podle § 35c odst. 6 ZDP považuje dítě vlastní, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuk nebo vnučka, pokud jeho (její) rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je buď nezletilým dítětem, nebo zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let. Zákon nestanoví podmínku, že dítě musí manželé vyživovat po celé zdaňovací období. To znamená, že manželé mohou společné zdanění uplatnit pokud kdykoli v průběhu zdaňovacího období v domácnosti vyživovali dítě. Manželé podmínku splní i např. v případě, kdy vyživovali dítě ve věku do 26 let, které s nimi žije ve společné domácnosti s tím, že dítě ukončilo v průběhu roku studium na vysoké škole a poté nastoupilo do pracovního poměru. (Česká daňová správa - Sdělení MF, 2006)

Společné zdanění mohou manželé uplatnit i v případě, že jeden z nich neměl příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů podle zákona.

3.2.2. Zákaz společného zdanění manželů

Model společného zdanění nabízí významné daňové úspory, proto není ze zákona možné kombinovat ho s jinými variantami optimalizace daňové povinnosti nebo čerpat jiné daňové výhody. Mezi tyto jiné varianty optimalizace daně a daňové výhody patří:

1. Rozdělování příjmů a výdajů na spolupracující osoby

Příjmy u poplatníka ze zemědělské výroby, z lesního a vodního hospodářství, ze živnosti a z jiného podnikání za spolupráce druhého z manželů a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení příjmů lze rozdělit na druhého manžela (manželku) tak, aby podíl připadající na spolupracujícího manžela (manželku) nečinil

více než 50 %, nejvýše však 540 000 Kč při spolupráci za celé zdaňovací období nebo 45 000 Kč za každý i započatý měsíc této spolupráce.

V ostatních případech spolupráce manžela (manželky) a ostatních osob žijících v domácnosti s poplatníkem, popřípadě za spolupráce jen ostatních osob žijících v domácnosti s poplatníkem, činí podíl na společných příjmech a výdajích v úhrnu nejvýše 30 %, maximálně v úhrnu 180 000 Kč při spolupráci za celé zdaňovací období nebo 15 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce. Výše podílu v tomto případě musí být u spolupracujících osob stejná. (Valouch, 2007)

2. Rozdělování příjmů za více zdaňovacích období

Podle § 14 ZDP si mohou poplatníci snížit základ daně rozdělením příjmů (opět z podnikání), dosažených za více zdaňovacích období tak, jako kdyby poplatník zdaňoval příjmy postupně v průběhu několika zdaňovacích období. Je tomu tak proto, že v některých činnostech poplatník obdrží příjmy jednorázově, i když vykonával činnost vedoucí k dosaženému příjmu několik let.

Nejvýše na 3 poměrné části lze rozdělit příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy z užití a poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv a příjmy z činnosti restaurátorů kulturních památek a sbírkových předmětů. Maximálně na 5 poměrných částí lze rozdělit příjmy z činnosti správce konkurzní podstaty a na nejvýše 10 poměrných částí se mohou rozdělovat příjmy z lesního hospodářství dosažené těžbou dřeva.

3. Stanovení daně paušální částkou

O stanovení této daně může požádat pouze poplatník, kterému kromě příjmů od daně osvobozených a příjmů zdanitelných zvláštní sazbou daně, plynou příjmy pouze ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství nebo příjmy ze živnosti či příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů. Dále poplatník nesmí zaměstnávat zaměstnance, nesmí mít spolupracující osoby, ani nesmí být účastníkem sdružení, jež není právnickou osobou a v neposlední řadě nesmí být plátcem daně z přidané hodnoty. Také musí poplatník splnit podmínku, že roční výše příjmů z provozování

podnikatelské činnosti za bezprostředně předcházející 3 zdaňovací období nepřesáhla 1 000 000 Kč. Žádost o stanovení paušální daně musí poplatník podat nejpozději do 31. ledna běžného zdaňovacího období.

4. Uplatnění slevy na dani z titulu investiční pobídky – viz. bod 3.1.6

Společné zdanění manželů nemůžou dále uplatnit podnikatelé, u nichž je požadován minimální základ daně. U poplatníka s příjmy ze zemědělské výroby, z lesního a vodního hospodářství, u poplatníka s příjmy ze živnosti a u poplatníka s příjmy z jiného podnikání musí základ daně podle § 5 a § 23 ZDP činit alespoň 50 % částky, která se stanoví jako součin všeobecného vyměřovacího základu podle zákona o důchodovém pojištění za kalendářní rok, který o 2 roky předchází zdaňovacímu období, přepočítacího koeficientu podle zákona o důchodovém pojištění pro úpravu tohoto všeobecného základu a počtu kalendářních měsíců, v jejichž průběhu poplatník provozoval tuto činnost. Tato částka se zaokrouhuje na celé stokoruny dolů. Minimální základ daně pro rok 2007 vyplývá z údajů uvedených v nařízení vlády č. 462/2006 Sb. Všeobecný vyměřovací základ za rok 2005 činí 18 809 Kč a přepočítací koeficient 1,0707.

Zákaz platí také pro poplatníky, kteří se nacházejí v konkurzu.

3.2.3. Procesní povinnosti

Všechny fyzické osoby, které se rozhodnou pro využití společného zdanění manželů, jsou povinny podat daňové přiznání. Společného zdanění se týká příloha č. 5 daňového přiznání, na kterou by tedy poplatníci rozhodně neměli zapomenout.

Termíny podání - termín pro jeho podání je 31. března kalendářního roku, následujícího po zdaňovacím období. Pokud se jedná o nepracovní den, termínem podání se stává první následující pracovní den. Tento termín lze ze zákona prodloužit o tři kalendářní měsíce, a to jen v případě, když daňové přiznání zpracuje a předloží daňový poradce, a to na základě plné moci. Tímto prodlouženým termínem je tedy 30. červen. Pokud se manželé rozhodnou využít společného zdanění, daňové přiznání musí podat ve

stejně lhůtě. Rozumí se tím poslední den jedné ze zákonných lhůt, nikoliv, že ho musí podat ve stejný den. Po uplynutí této lhůty nemohou manželé zvolený způsob stanovení základu daně formou společného zdanění měnit. Z textu zákona však nevyplývá, že by byl zakázán opačný postup.

Místo a forma podání - daňové přiznání se podává na místně příslušný finanční úřad, který se stanoví podle trvalého bydliště k datu podání daňového přiznání. I když mají manželé různé trvalé bydliště a každý podává přiznání na jiný místně příslušný finanční úřad, nemá to vliv na právo realizovat model společného zdanění. Přiznání lze podat nejen v písemné podobě na přepážce podatelny finančního úřadu, ale také elektronickou formou. Používají se tiskopisy Ministerstva financí, v zásadě lze použít i jiné formuláře, ale se stejným obsahem.

Daňová povinnost - každému z manželů může a nemusí vycházet daňová povinnost, resp. nedoplatek na dani, který je splatný v zákonné lhůtě pro podání daňového přiznání. Způsob úhrady je na poplatníkovi. Nejrozumnější je bezhotovostní platba, případně lze využít daňových složenek. Placení na pokladně finančního úřadu je možné, ale výše je částečně limitována. Součet plateb na všechny druhy daně za jednoho daňového dlužníka nesmí v průběhu jednoho kalendářního dne u jednoho správce daně přesáhnout částku 500 000 Kč.

Příjemnější samozřejmě je, když vznikne přeplatek na dani. Potom stačí řádně vyplnit Žádost o vrácení přeplatku na dani na čtvrté straně tiskopisu a není nutné činit žádné další procesní úkony. Správce daně přeplatek vrátí do 30 dnů po uplynutí zákonného termínu pro podání daňového přiznání.

V řadě případů vznikne jednomu z manželů přeplatek, druhému nedoplatek. Jestliže vykazuje jeden z manželů vratitelný přeplatek a uplatnili společné zdanění, je třeba požádat současně s podáním daňového přiznání o jeho převedení druhému z manželů. Připraví se Žádost o vrácení přeplatku na dani opět na tiskopise daňového přiznání. Správce daně uskuteční tento převod ke dni splatnosti daně na osobní účet druhého z manželů. Převádí se samozřejmě určená částka a jen do výše nedoplatku druhého z manželů. (Ambrož, 2007)

3.3. Metodika výpočtu daně při využití společného zdanění manželů

3.3.1 Součet dílčích daňových základů

Manželé mohou naprosto nezávisle dosahovat příjmů, které každý z nich zařadí do konkrétního dílčího daňového základu podle obecných pravidel zákona o daních z příjmů. Oba se chovají, jako kdyby nebyl využit model společného zdanění manželů.

Jsou-li příjmy z pronájmu nebo tzv. ostatní příjmy dosaženy ze společného jmění manželů, zůstává právo volby manželů, který z nich je uvede do svého dílčího daňového základu. Pokud některý z manželů dosáhl ve zdaňovacím období ztráty v kategorii příjmů z podnikání nebo z pronájmu, v rámci společného zdanění je výsledkem daného dílčího základu nula. Dle tabulky č. 1 se provedou zvlášť součty dílčích daňových základů manžela a manželky. (Ambrož, 2007)

Tab. č. 1 Součet individuálních dílčích daňových základů

DDZ	M	Ž
Zaměstnání	+	+
Podnikání	+	+
Kapitálové příjmy	+	+
Pronájem	+	+
Ostatní příjmy	+	+
Σ	DZ_M	$DZ_{\dot{Z}}$

Potom se sečtou oba údaje:

Tab. č. 2 Výpočet společného základu daně

$$(ZD) = DZ_M + DZ_{\dot{Z}}$$

3.3.2 Určení nezdaniitelných částí

V modelu společného zdanění jsou považovány tyto položky za společné, neboť je podle zákona sčítáme a polovinou jakoby převádíme na druhého z manželů. Každý z manželů v souladu o obecnými pravidly může využít maximální výši nezdaniitelných částí základu daně. Nezdaniitelné části sčítáme, tvoří tedy kladnou hodnotu, kterou odečítáme od základu daně.

Tab. č. 3 Určení individuálních nezdaniitelných částí

NČ	M	Ž
Dary	+	+
Úroky	+	+
Penzijní připojištění	+	+
Životní pojištění	+	+
Odborové příspěvky	+	+
Úhrady za zkoušky	+	+
Σ	NČ _M	NČ _Ž

Dodržování zákonných podmínek se testuje skutečně nezávisle, jako kdyby společné zdanění manželů nebylo realizováno. Každý z manželů, i když jejich výši neuvádí v základním tiskopise ale v příloze č. 5 daňového přiznání, musí proto sledovat, zda splnil podmínky pro uplatnění určité nezdaniitelné části základu daně.

Jedinou skutečně společnou rodinnou nezdaniitelnou částí jsou úroky z hypotečních a obdobných úvěrů, protože existuje limit ve výši 300 000 Kč na všechny členy rodiny. Uplatňování darů je složitější. Pokud totiž dar poskytl oba manželé, měli by si uplatnit hodnotu daru v poměru, v jakém se na jeho poskytnutí podíleli. Podle zákona může nezdaniitelné části základu daně uplatnit i ten z manželů, který před společným zdaněním neměl žádné zdanitelné příjmy, jestliže jinak splňuje podmínky pro jejich uplatnění. (Ambrož, 2007)

Následuje sečtení nezdaniitelných částí:

Tab. č. 4 Součet nezdanitelných částí

$$N\check{C} = N\check{C}_M + N\check{C}_\check{Z}$$

3.3.3 Společný základ daně a jeho rozdělení

V této etapě se nemohou poplatníci dopustit chyby, protože se zde provádějí pouze jednoduché matematické operace.

Před rozdělením se sníží společný základ daně.

Tab. č. 5 Snížení společného základu daně o nezdanitelné části

$$ZD = (ZD) - N\check{C}$$

Výsledek se již rozdělí rovným dílem mezi manžely.

Tab. č. 6 Určení samostatných základů daně

Společný základ daně	
M	Ž
50 % (ZD _M)	50 % (ZD _Ž)

Oba manželé získali informaci o svém základu daně, který musí být ve shodné výši při realizaci společného zdanění.

3.3.4 Úprava základu daně o odčitatelné položky

Zákon umožňuje fyzickým osobám snížit základ daně o tzv. odčitatelné položky. Jak je uvedeno výše v bodě 3.1.5, jedná se o daňovou ztrátu, náklady na učně, náklady na vědu a výzkum a restituce.

Dodatečně lze navíc využít reinvestiční odčitatelné položky, které poplatníkům umožňují odečíst od základu daně určité procento ze vstupní ceny hmotného majetku. Tato možnost byla k 1. lednu 2005 zrušena, ale podle přechodných ustanovení zákona platí, že:

- ji lze dodatečně využít, snížit základ daně, jestliže nebyl dosud vykázán dostatečný základ daně a nebyla zohledněna,
- naopak pokud byly porušeny podmínky pro její uplatnění (zpravidla časový test 36 kalendářních měsíců), musí se dodatečně základ daně zvýšit.

Tab. č. 7 Úpravy základů daně o odčitatelné položky

	M	Ž
	(ZD _M)	(ZD _Ž)
Daňové ztráty	-	-
Náklady na výzkum	-	-
Náklady na učně	-	-
Restituce	-	-
Reinvestice	-	-
Σ	ZD _M	ZD _Ž

Uplatnění daňových ztrát je složitější, neboť při společném zdanění pro ně platí zvláštní pravidla. Nevýhodou je, že daňovou ztrátu zjištěnou ve zdaňovacím období, kdy bylo realizováno společné zdanění, nelze využít v roce, kdy bude opět společné zdanění manželů. Možnost snížení základu daně nepropadá, lze snížit jakékoliv zdaňovací období v následujících 5 letech od vykázání ztráty, jestliže v něm společné zdanění není uplatněno. Rok 2006 je prvním, kdy toto omezení přichází v úvahu, ale je třeba plánovat optimalizaci i na více let.

Daňovou ztrátu nelze automaticky odečítat od poloviny společného základu daně. Je to obecně odčitatelná položka od úhrnu jen 4 dílčích daňových základů zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů (ztrátu nelze odečítat od příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků § 6 ZDP). To znamená, že daňová ztráta je skutečně individuální úpravou základu daně každého z manželů a odečíst lze jen částku, která byla v daném roce vykázána v těchto dílčích daňových základech.

Existence daňové ztráty není přitěžující okolností zakazující systém společného zdanění manželů, lze ho realizovat, ale může být tato varianta nevýhodná a je tedy lepší raději zvolit jinou metodu optimalizace. (Ambrož, 2007)

3.3.5 Výpočet daně

Vypočítané základy daně ZD_M a $ZD_ž$ se zaokrouhlí na celé stokoruny dolů. Výsledná daň se potom počítá podle § 16 ZDP. Postup je uveden v následující tabulce:

Tab. č. 8 Sazby daně

Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0	121 200	12 %	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč

3.3.6 Úprava daně o slevy na dani

Jedná se o velmi příjemnou daňovou výhodu při společném zdanění manželů. Důvod je prostý, převedený základ daně může znamenat novou vyšší daňovou povinnost, která se sníží o slevy na dani, které by jinak nebylo možné uplatnit a propadly by.

Pouze dvě slevy mají jiný charakter:

- sleva na dítě, není-li využita, může být při splnění zákonných podmínek daňovým bonusem (zápornou daní, kterou získá poplatník),
- sleva na registrační pokladnu, která nepropadá a je možné ji využít v nejbližším zdaňovacím období, ve kterém vykážeme daň (nejvýše ve třech bezprostředně následujících). (Ambrož, 2007)

Podstatná je však zvláštní sleva na manžela (manželku) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 38 040 Kč. Do

vlastních příjmů tohoto manžela (manželky) skutečně nepatří „fiktivní“ příjmy vzniklé převodem základu daně od druhého z manželů. To znamená, že využitím modelu společného zdanění se neztrácí tato daňová výhoda, sleva na dani ve výši 4 200 Kč.

Obecně je výhodou systému slev na dani, že není vůbec důležité, z jakých dílčích daňových základů byl sestaven základ daně pro určení daňové povinnosti.

Po uplatnění slev na dani vzniká výsledná daň po slevách. Následuje zohlednění sražených záloh na daň a výsledkem je buď přeplatek nebo nedoplatek na dani. (Ambrož, 2007)

3.3.7 Nové zálohy na daň

Nové zálohy se obecně hradí podle tzv. poslední známé daňové povinnosti, která může být jiná, než nedoplatek na dani. Platí se v následujícím období, tj. od 1. dne následujícího po zákonném termínu pro podání daňového přiznání do nového zákonného termínu pro podání daňového přiznání.

Základní výše nových záloh je stanovena podle zákona:

- pokud je poslední známá daňová povinnost vyšší než 30 000 Kč, ale nepřekročí částku 150 000 Kč, hradí se pololetní zálohy (tj. 15.6., 15.12.) ve výši 40 %,
- jestliže je vyšší než 150 000 Kč, je povinnost hradit čtvrtletní zálohy v 25 % hodnotě (15.3., 15.6., 15.9. a 15.12.).

Zálohy se zaokrouhlují na celé stokoruny nahoru.

Jestliže příjmy ze zaměstnání jsou rovny nebo činí více než 50 % celkového základu daně, zálohy poplatník nehradí žádné. Kdyby byly ve výši 15 % a více, avšak méně než 50 %, zálohy se hradí v poloviční výši.

Poslední známá daňová povinnost je osobní daňovou povinností každého z manželů a zálohy se vypočítají bez ohledu na to, že bylo realizováno společné zdanění. Jak uvádí zákon, jedná se o daň připadající na každého z manželů. Zálohy nehradí manžel (manželka), který před společným zdaněním neměl žádné zdanitelné příjmy.

Kdyby druhý z manželů, na kterého byla převedena hodnota základu daně znamenající poslední známou daňovou povinnost, měl hradit nové zálohy, které by jinak

před společným zdaněním nevznikly, je vhodné podat žádost o stanovení záloh jinak. Tato žádost není zpoplatněna. (Ambrož, 2007)

4. Praktická část

V praktické části se zaměřím na uplatnění společného zdanění manželů v praxi. U třech rodin s rozdílnými příjmy vypočítám daňovou povinnost za třech různých předpokladů:

- a) rodina v roce 2007 uplatnila SZM,
- b) rodina v roce 2007 neuplatnila SZM,
- c) rodina vykazuje dané příjmy a výdaje v roce 2008, kdy je jednotná sazba daně.

Výsledky poté porovnáám a vyhodnotím.

4.1. Přehled základních daňových změn platných od 1.1. 2008

Pro srovnání jsem si jako třetí způsob výpočtu zvolila zjištění daňové povinnosti rodiny pro rok 2008. OD 1. 1. 2008 došlo k mnoha daňovým změnám, proto jsem se rozhodla uvést zde ty nejvýznamější z nich.

Stanovení základu daně

Podle nového znění § 6 odst. 13 jsou základem daně příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky, zvýšené o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů podle zvláštních právních předpisů povinen platit zaměstnavatel sám za sebe.

Pojistné zaměstnavatele na veřejnoprávní pojištění se stane součástí daňového základu zaměstnance, tzv. superhrubé mzdy. A zároveň nebude možné snížit základ daně o částky zdravotního a sociálního pojistného, které je povinen ze svých příjmů platit zaměstnanec.

Daňová sazba

Do roku 2007 platila daňová tabulka upravující tzv. daňovou progresi, tedy různé sazby daně pro různé úrovně příjmů. Od roku 1993 zaznamenala tato progresie určitý vývoj. Z původních šesti daňových pásem (1993 – 1995) se tento počet snížil na pět (1996 – 1999) a od roku 2000 na konečné čtyři. (Široký, 2003)

Tato progresie od 1. 1. 2008 zaniká a mění se na jednotnou daňovou sazbu ve výši 15 %. Pro nízkopříjmové skupiny poplatníků, jejichž příjmy byly dosud zdaňovány 12procentní sazbou, by měl být negativní dopad této změny korigován zvýšením slev na dani.

Slevy na dani a daňové zvýhodnění

Tab. č. 9 Přehled změn u slev na dani

Sleva na dani	Dosud	Nově pro rok 2008	
		Ročně	Měsíčně pro výpočet záloh
Na poplatníka	7 200 Kč	24 840 Kč	2 070 Kč
Na druhého z manželů (příjem < 38 040)	4 200 Kč	24 840 Kč	-
Pro poživatele částečného invalidního důchodu	1 500 Kč	2 520 Kč	210 Kč
Pro poživatele plného invalidního důchodu	3 000 Kč	5 040 Kč	420 Kč
Pro držitele průkazu ZTP/P	9 600 Kč	16 140 Kč	1 345 Kč
Pro studenta do 26 let věku	2 400 Kč	4 020 Kč	335 Kč
Na dítě žijící ve společné domácnosti	6 000 Kč	10 680 Kč	890 Kč
Maximální daňový bonus	30 000 Kč	52 200 Kč	4 350 Kč

Z tabulky je patrné, že základní sleva na poplatníka je zvýšena více než trojnásobně. Ještě větší zvýšení je potom patrné u slevy na druhého z manželů, pokud jeho příjmy ve zdaňovacím období nepřevyšují částku 38 040 Kč. Právě toto opatření by totiž mělo zmírnit dopad zrušení společného zdanění manželů.

Zrušení společného zdanění manželů

Ze zákona o daních z příjmů byl vypuštěn § 13a – Výpočet daně ze společného základu daně manželů. Tento institut ztrácí po zavedení jednotné sazby daně svůj význam.

Další změny

Dochází ke zrušení výpočtu daně z příjmů dosažených za více zdaňovacích období a k minimálnímu základu daně.

Od 1. 1. 2008 se ruší současná úprava osvobození příspěvku zaměstnavatele na soukromé životní pojištění zaměstnance a penzijní připojištění se státním příspěvkem. Nyní platí nové ustanovení, kterým je osvobození příspěvku na soukromé životní pojištění a penzijní připojištění se státním příspěvkem v úhrnu maximálně do částky 24 000 Kč.

4.2. Příklad č. 1

Manžel pracuje jako manažer a má měsíční příjem 47 000 Kč. Manželka byla po celý rok 2007 na rodičovské dovolené s dvouletým synem, na kterého uplatňuje slevu na dítě manžel. Jiné dítě nemají. Splácejí hypoteční úvěr, roční úroky činí 40 000 Kč. Manžel má zřízené životní pojištění, platby pro každý rok jsou ve výši 10 000 Kč.

V zaměstnání mzdová účetní vystavila manželovi Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a z funkčních požitků a o sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů za zdaňovací období 2007.

Tab. č. 10 Potvrzení o zdanitelných příjmech Příklad 1 - muž

1.	Úhrn zúčtovaných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků	564 000 Kč
2.	Z ř. 1 příjmy vyplacené nebo obdržené do 31.ledna 2008 (§ 5 odst. 4 zákona)	564 000 Kč
3.	Zúčtováno v měsících (číselné označení)	01.07-12.07 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
4.	Doplatky příjmů podle § 5 odst. 4 zákona zúčtovaných v minulých zdaňovacích obdobích	0
5.	Úhrn pojistného z příjmů uvedených na ř. 1 (§ 6 odst.13 zákona)	70 500 Kč
6.	Pojistné sražené nebo uhrazené poplatníkem z příjmů na ř. 2	70 500 Kč
7.	Pojistné sražené nebo uhrazené poplatníkem z příjmů na ř. 4	0
8.	Základ daně (ř. 2 + ř. 4 - ř. 6 - ř. 7)	493 500 Kč
9.	Skutečně sražená záloha na daň z příjmu uvedených na ř. 1	100 236 Kč

ad a)

$DZ_M = 493\,500\text{ Kč}$

$DZ_{\dot{z}} = 0\text{ Kč}$

$(ZD) = 493\,500\text{ Kč}$

$N\check{C} = 40\,000\text{ Kč}$ hypoteční úroky + $10\,000\text{ Kč}$ životní pojištění = $50\,000\text{ Kč}$

$ZD = 443\,500\text{ Kč}$

$443\,500\text{ Kč} / 2 = 221\,750\text{ Kč} = ZD_M = ZD_{\dot{z}}$

$D\text{\textcircled{1}6} = 33\,837\text{ Kč}$

Manžel

Sleva na poplatníka $7\,200\text{ Kč}$ + sleva na manželku $4\,200\text{ Kč} = 11\,400\text{ Kč}$

$33\,837\text{ Kč} - 11\,400\text{ Kč} = 22\,437\text{ Kč}$

Sleva na dítě $6\,000\text{ Kč}$

$22\,437\text{ Kč} - 6\,000\text{ Kč} = 16\,437\text{ Kč}$

Skutečně sražená záloha na daň 100 236 Kč

16 437 Kč – 100 236 Kč = - 83 799 Kč přeplatek

Manželka

Sleva na poplatníka 7 200 Kč

33 837 Kč – 7 200 Kč = 26 637 Kč nedoplatek

83 799 Kč – 26 637 Kč = 57 162 Kč manželům vrátí.

ad b)

Manžel

(ZD) = 493 500 Kč

NČ = 40 000 Kč + 10 000 Kč = 50 000 Kč

ZD = 443 500 Kč

D§16 = 97 148 Kč

Sleva na poplatníka 7 200 Kč + sleva na manželku 4 200 Kč = 11 400 Kč

97 148 Kč – 11 400 Kč = 85 748 Kč

Sleva na dítě 6 000 Kč

85 748 Kč – 6 000 Kč = 79 748 Kč

Skutečně sražená záloha na daň 100 236 Kč

79 748 Kč – 100 236 Kč = - 20 488 Kč přeplatek

Manželka

Žádnou daň neplatí, nemá povinnost podávat daňové přiznání.

Finanční úřad vrátí manželovi 20 488 Kč.

ad c)

Manžel

Měsíční vyúčtování

Hrubá mzda	47 000 Kč
+ SP placené zaměstnavatelem (26%)	12 220 Kč
+ ZP placené zaměstnavatelem (9 %)	4 230 Kč
= ZD (superhrubá mzda)	63 450 Kč
ZD zaokrouhlený	63 500 Kč
záloha na daň před slevami (15 %)	9 525 Kč
- slevy na popl. a dítě	2 960 Kč
záloha na daň po slevách	6 565 Kč

Hrubá mzda	47 000 Kč
- SP placené zaměstnancem (4,5 %)	2 115 Kč
- ZP placené zaměstnancem (8 %)	3 760 Kč
- záloha na daň	6 565 Kč
Čistá mzda	34 560 Kč

Roční zúčtování

$$(ZD) = 564\,000 + 197\,400 = 761\,400 \text{ Kč}$$

$$N\check{C} = 40\,000 \text{ Kč} + 10\,000 \text{ Kč} = 50\,000 \text{ Kč}$$

$$ZD = 711\,400 \text{ Kč}$$

$$D = 106\,710 \text{ Kč}$$

$$\text{Sleva na poplatníka } 24\,840 \text{ Kč} + \text{sleva na manželku } 24\,840 \text{ Kč} = 49\,680 \text{ Kč}$$

$$106\,710 \text{ Kč} - 49\,680 \text{ Kč} = 57\,030 \text{ Kč}$$

$$\text{Sleva na dítě } 10\,680 \text{ Kč}$$

$$57\,030 \text{ Kč} - 10\,680 \text{ Kč} = 46\,350 \text{ Kč}$$

$$\text{Skutečně sražená záloha na daň } 78\,780 \text{ Kč}$$

$$46\,350 \text{ Kč} - 78\,780 \text{ Kč} = \underline{\underline{- 32\,430 \text{ Kč přeplatek}}}$$

Manželka

Žádnou daň neplatí, nemá povinnost podávat daňové přiznání.

Finanční úřad vrátí manželovi 32 430 Kč.

4.3. Příklad č. 2

Manžel je zaměstnancem firmy s měsíčním příjmem 20 000 Kč. Manželka je také zaměstnancem a její příjem dosahuje každý měsíc 14 000 Kč. Mají dvě děti, které s nimi žijí ve společné domácnosti a které vyživují. Slevu na obě děti uplatňuje manžel. Oba mají zřízené penzijní připojištění, každý platí měsíčně 700 Kč. Manžel byl dvakrát v průběhu roku darovat krev.

Manželovo Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a z funkčních požitků a o sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů za zdaňovací období 2007.

Tab. č. 11 Potvrzení o zdanitelných příjmech Příklad 2 - muž

1.	Úhrn zúčtovaných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků	240 000
2.	Z ř. 1 příjmy vyplacené nebo obdržené do 31.ledna 2008 (§ 5 odst. 4 zákona)	240 000
3.	Zúčtováno v měsících (číselné označení)	01.07-12.07 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
4.	Doplatky příjmů podle § 5 odst. 4 zákona zúčtovaných v minulých zdaňovacích obdobích	0
5.	Úhrn pojistného z příjmů uvedených na ř. 1 (§ 6 odst.13 zákona)	30 000 Kč
6.	Pojistné sražené nebo uhrazené poplatníkem z příjmů na ř. 2	30 000 Kč
7.	Pojistné sražené nebo uhrazené poplatníkem z příjmů na ř. 4	0
8.	Základ daně (ř. 2 + ř. 4 - ř. 6 - ř. 7)	210 000 Kč
9.	Skutečně sražená záloha na daň z příjmu uvedených na ř. 1	12 216 Kč

Manželčino Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a z funkčních požitků a o sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů za zdaňovací období 2007.

Tab. č. 12 Potvrzení o zdanitelných příjmech Příklad 2 - žena

1.	Úhrn zúčtovaných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků	168 000 Kč
2.	Z ř. 1 příjmy vyplacené nebo obdržené do 31.ledna 2008 (§ 5 odst. 4 zákona)	168 000 Kč
3.	Zúčtováno v měsících (číselné označení)	01.07-12.07 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
4.	Doplatky příjmů podle § 5 odst. 4 zákona zúčtovaných v minulých zdaňovacích obdobích	0
5.	Úhrn pojistného z příjmů uvedených na ř. 1 (§ 6 odst.13 zákona)	21 000 Kč
6.	Pojistné sražené nebo uhrazené poplatníkem z příjmů na ř. 2	21 000 Kč
7.	Pojistné sražené nebo uhrazené poplatníkem z příjmů na ř. 4	0
8.	Základ daně (ř. 2 + ř. 4 - ř. 6 - ř. 7)	147 000 Kč
9.	Skutečně sražená záloha na daň z příjmu uvedených na ř. 1	12 360 Kč

ad a)

$$DZ_M = 210\,000 \text{ Kč}$$

$$DZ_{\dot{z}} = 147\,000 \text{ Kč}$$

$$(ZD) = 357\,000 \text{ Kč}$$

$$N\check{C} = \text{dva odběry krve } 4\,000 \text{ Kč} + \text{dvakrát penzijní připojištění } 4\,800 \text{ Kč} = 8\,800 \text{ Kč}$$

$$ZD = 348\,200 \text{ Kč}$$

$$348\,200 / 2 = 174\,100 \text{ Kč} = ZD_M = ZD_{\dot{z}}$$

$$D\text{\textcircled{1}6} = 24\,595 \text{ Kč}$$

Manžel

Sleva na poplatníka 7 200 Kč

24 595 Kč – 7 200 Kč = 17 395 Kč

Sleva na dvě děti 12 000 Kč

17 395 Kč – 12 000 Kč = 5 395 Kč

Skutečně sražená záloha na daň 12 216 Kč

5 395 Kč – 12 216 Kč = - 6 821 Kč přeplatek

Manželka

Sleva na poplatníka 7 200 Kč

24 595 Kč – 7 200 Kč = 17 395 Kč

Skutečně sražená záloha na daň 12 360 Kč

17 395 Kč – 12 360 Kč = 5 035 Kč nedoplatek

6 821 Kč – 5 035 Kč = 1 786 Kč manželům vrátí.

ad b)

Manžel

(ZD) = 210 000 Kč

NČ = 4 000 Kč + 2 400 Kč = 6 400 Kč

ZD = 203 600 Kč

D§16 = 30 200 Kč

Sleva na poplatníka 7 200 Kč

30 200 Kč – 7 200 Kč = 23 000 Kč

Sleva na 2 děti 12 000 Kč

23 000 Kč – 12 000 Kč = 11 000 Kč

Skutečně sražená záloha na daň 12 216 Kč

11 000 Kč – 12 216 Kč = - 1 216 Kč přeplatek

Manželka

(ZD) = 147 000 Kč

NČ = 2 400 Kč

ZD = 144 600 Kč

D§16 = 18 990 Kč

Sleva na poplatníka 7 200 Kč

18 990 Kč – 7 200 Kč = 11 790 Kč

Skutečně sražená záloha na daň 12 360 Kč

11 790 Kč – 12 360 Kč = - 570 Kč přeplatek

1 216 Kč + 570 Kč = 1 786 Kč manželům vrátí

ad c)

Manžel

Měsíční vyúčtování

Hrubá mzda	20 000 Kč
+ SP placené zaměstnavatelem (26%)	5 200 Kč
+ ZP placené zaměstnavatelem (9 %)	1 800 Kč
= ZD (superhrubá mzda)	27 000 Kč
záloha na daň před slevami (15 %)	4 050 Kč
- slevy na popl. a dítě	3 850 Kč
záloha na daň po slevách	200 Kč

Hrubá mzda	20 000Kč
- SP placené zaměstnancem (4,5 %)	900 Kč
- ZP placené zaměstnancem (8 %)	1 600 Kč
- záloha na daň	200 Kč
Čistá mzda	17 300 Kč

Roční zúčtování

$$(ZD) = 240\,000 + 84\,000 = 324\,000 \text{ Kč}$$

$$NČ = 4\,000 \text{ Kč} + 2\,400 \text{ Kč} = 6\,400 \text{ Kč}$$

$$ZD = 317\,600 \text{ Kč}$$

$$D = 47\,640 \text{ Kč}$$

Sleva na poplatníka 24 840 Kč

$$47\,640 \text{ Kč} - 24\,840 \text{ Kč} = 22\,800 \text{ Kč}$$

Sleva na 2 děti 21 360 Kč

$$22\,800 \text{ Kč} - 21\,360 \text{ Kč} = 1\,440 \text{ Kč}$$

Skutečně sražená záloha na daň 2 400 Kč

$$1\,440 \text{ Kč} - 2\,400 \text{ Kč} = \underline{-960 \text{ Kč přeplatek}}$$

Manželka

Měsíční vyúčtování

Hrubá mzda 14 000 Kč

+ SP placené zaměstnavatelem (26%) 3 640 Kč

+ ZP placené zaměstnavatelem (9 %) 1 260 Kč

= ZD (superhrubá mzda) 18 900 Kč

záloha na daň před slevami (15 %) 2 835 Kč

- sleva na poplatníka 2 070 Kč

záloha na daň po slevách 765 Kč

Hrubá mzda 14 000 Kč

- SP placené zaměstnancem (4,5 %) 630 Kč

- ZP placené zaměstnancem (8 %) 1 120 Kč

- záloha na daň 765 Kč

Čistá mzda 11 485 Kč

Roční zúčtování

$$(ZD) = 168\,000 \text{ Kč} + 58\,800 \text{ Kč} = 226\,800 \text{ Kč}$$

NČ = 2 400 Kč

ZD = 224 400 Kč

D = 33 660 Kč

Sleva na poplatníka 24 840 Kč

33 660 Kč – 24 840 Kč = 8 820 Kč

Skutečně sražená záloha na daň 9 180 Kč

8 820 Kč – 9 180 Kč = - 360 Kč přeplatek

960 Kč + 360 Kč = 1 320 Kč manželům vrátí.

4.4. Příklad č. 3

Manžel je podnikatel a jeho rozdíl mezi příjmy a výdaji za rok 2007 činil 400 000 Kč. Jeho daňová povinnost za minulé zdaňovací období nepřesáhla 30 000 Kč, proto neměl v roce 2007 povinnost platit zálohy na daň. Manželka je zaměstnaná a má měsíční příjem 16 000 Kč. Mají 3 děti, které s nimi žijí ve společné domácnosti, nejstarší dcera ukončila v červnu 2007 studium na vysoké škole a od července nastoupila do zaměstnání. Slevy na děti uplatňuje i v tomto případě manžel. Manžel má navíc od ledna 2007 příjmy z pronájmu nemovitostí, které za celý rok činily 120 000 Kč. Výdaje bude uplatňovat procentem z příjmů. V průběhu roku poskytl manžel dar nadaci v hodnotě 10 000 Kč.

Manželčino Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a z funkčních požitků a o sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů za zdaňovací období 2007.

Tab. č. 13 Potvrzení o zdanitelných příjmech Příklad 3 - žena

1.	Úhrn zúčtovaných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků	192 000 Kč
2.	Z ř. 1 příjmy vyplacené nebo obdržené do 31.ledna 2008 (§ 5 odst. 4 zákona)	192 000Kč
3.	Zúčtováno v měsících (číselné označení)	01.07-12.07 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
4.	Doplatky příjmů podle § 5 odst. 4 zákona zúčtovaných v minulých zdaňovacích obdobích	0
5.	Úhrn pojistného z příjmů uvedených na ř. 1 (§ 6 odst.13 zákona)	24 000 Kč
6.	Pojistné sražené nebo uhrazené poplatníkem z příjmů na ř. 2	24 000 Kč
7.	Pojistné sražené nebo uhrazené poplatníkem z příjmů na ř. 4	0
8.	Základ daně (ř. 2 + ř. 4 - ř. 6 - ř. 7)	168 000 Kč
9.	Skutečně sražená záloha na daň z příjmu uvedených na ř. 1	16 236 Kč

ad a)

$$DZ_M = 400\ 000\ Kč + 84\ 000\ Kč = 484\ 000\ Kč$$

$$DZ_ž = 168\ 000$$

$$(ZD) = 652\ 000\ Kč$$

$$NČ = \text{dar nadaci } 10\ 000\ Kč$$

$$ZD = 642\ 000\ Kč$$

$$642\ 000 / 2 = 321\ 000\ Kč = ZD_M = ZD_ž$$

$$D§16 = 58\ 662\ Kč$$

Manžel

$$\text{Sleva na poplatníka } 7\ 200\ Kč$$

$$58\ 662\ Kč - 7\ 200\ Kč = 51\ 462\ Kč$$

$$\text{Sleva na tři děti } 15\ 000\ Kč$$

$$51\ 462\ Kč - 15\ 000\ Kč = 36\ 462\ Kč$$

Neplatil žádné zálohy

36 462 Kč nedoplatek, který zbývá doplatit.

V průběhu roku neplatil ani zálohy na pojistné, proto musí za rok 2007 doplatit 59 200 Kč na sociální pojištění a 27 000 Kč na zdravotní pojištění.

Manželka

Sleva na poplatníka 7 200 Kč

58 662 Kč – 7 200 Kč = 51 462 Kč

Skutečně sražená záloha na daň 16 236 Kč

51 462 Kč – 16 236 Kč = 35 226 Kč nedoplatek.

36 462 Kč + 35 226 Kč = 71 688 Kč zbývá doplatit.

ad b)

Manžel

(ZD) = 400 000 + 84 000 Kč = 484 000 Kč

NČ = 10 000 Kč

ZD = 474 000 Kč

D§16 = 106 908 Kč

Sleva na poplatníka 7 200 Kč

106 908 Kč – 7 200 Kč = 99 708 Kč

Sleva na 3 děti 15 000 Kč

99 708 Kč – 15 000 Kč = 84 708 Kč

Neplatil žádné zálohy.

84 708 Kč zbývá doplatit.

Manželka

(ZD) = 168 000 Kč

NČ = 0 Kč

ZD = 168 000 Kč

D§16 = 23 436 Kč

Sleva na poplatníka 7 200 Kč

23 436 Kč – 7 200 Kč = 16 236 Kč

Skutečně sražená záloha na daň 16 236 Kč

16 236 Kč – 16 236 Kč = 0 Kč

84 708 Kč zbývá doplatit.

ad c)

Manžel

Roční zúčtování

(ZD) = 400 000 Kč + 84 000 Kč = 484 000 Kč

NČ = 10 000 Kč

ZD = 474 000 Kč

D = 71 100 Kč

Sleva na poplatníka 24 840 Kč

71 100 Kč – 24 840 Kč = 46 260 Kč

Sleva na 3 děti = 26 700 Kč

46 260 Kč – 26 700 Kč = 19 560 Kč nedoplatek

Manželka

Měsíční vyúčtování

Hrubá mzda	16 000 Kč
+ SP placené zaměstnavatelem (26%)	4 160 Kč
+ ZP placené zaměstnavatelem (9 %)	1 440 Kč
= ZD (superhrubá mzda)	21 600 Kč
záloha na daň před slevami (15 %)	3 240 Kč
- sleva na poplatníka	2 070 Kč
záloha na daň po slevách	1 170 Kč

Hrubá mzda	16 000 Kč
- SP placené zaměstnancem (4,5 %)	720 Kč
- ZP placené zaměstnancem (8 %)	1 280 Kč
- záloha na daň	1 170 Kč
Čistá mzda	12 830 Kč

Roční zúčtování

$$(ZD) = 192\,000\text{ Kč} + 67\,200\text{ Kč} = 259\,200\text{ Kč}$$

$$ZD = 259\,200\text{ Kč}$$

$$D = 38\,880\text{ Kč}$$

Sleva na poplatníka 24 840 Kč

$$38\,880\text{ Kč} - 24\,840\text{ Kč} = 14\,040\text{ Kč}$$

Skutečně sražená záloha na daň 14 040 Kč

$$14\,040\text{ Kč} - 14\,040\text{ Kč} = \underline{0\text{ Kč}}$$

Manželovi zbývá doplatit 19 560 Kč.

4.5. Porovnání a vyhodnocení výsledků

Tab. č. 14 Kolik celkem zaplatí rodina na dani

Metoda výpočtu	Příklad č. 1	Příklad č. 2	Příklad č.3
SZM	43 074 Kč	22 790 Kč	87 924 Kč
r. 2007 bez SZM	79 748 Kč	22 790 Kč	100 944 Kč
r. 2008	46 350 Kč	10 260 Kč	33 600 Kč

Příklad 1: Manželka zde byla na mateřské dovolené, neměla žádné zdanitelné příjmy. Manželovy příjmy se v roce 2007 danily nejvyšší sazbou daně (32 %). Při využití SZM se půlka jeho příjmů převedla na manželku a došlo tak ke zdanění nižší sazbou daně (25 %). Díky využití SZM si mohla navíc manželka uplatnit slevu na poplatníka, kterou jinak využít nemohla, protože neměla žádné zdanitelné příjmy. Jedinou nevýhodou je, že

manželka musí při SZM podávat daňové přiznání. Z tabulky vyplývá, že při uplatnění SZM ušetří rodina na dani oproti klasickému zdanění v roce 2007 částku 36 674 Kč.

I ve srovnání se zdaněním v roce 2008, vychází SZM výhodněji. Rozdíl zde není tak markantní, i přesto je daňová povinnost v roce 2008 vyšší o 3 276 Kč. Sazba daně je sice 15 %, ale výpočet daně se provádí ze superhrubé mzdy, která je od základu daně vyšší o SP a ZP, které platí zaměstnavatel sám za sebe. Zároveň si manžel od základu daně nemůže odečíst sražené SP a ZP, které je povinen ze svých příjmů platit on. Další nevýhodou je, že manželka nemůže využít slevy na poplatníka, která je pro rok 2008 více než třikrát větší než byla v roce 2007.

Příklad 2: Manželé mají v tomto případě skoro stejné příjmy, které se v roce 2007 daní stejnou sazbou daně (19 %). Zde je využití SZM zbytečné, protože by museli oba zbytečně podávat daňová přiznání, aniž by na tom ušetřili.

Daňové změny k 1. 1. 2008 jsou ale pro manžele rozhodně výhodné. Na dani ušetří více než polovinu toho, co museli státu odvést v roce 2007. Důvodem je hlavně nižší sazba daně, která u obou klesla z 19 % na 15 %. Přínosem je také zvýšení slev na poplatníka a na dítě, kterých využili.

Příklad 3: Zde se SZM vyplatí, rodina na dani při jeho uplatnění ušetří 13 020 Kč. Jejich příjmy se totiž daní rozdílnou sazbou daně. Manželčiny příjmy jsou zdaněny 19% daní, manželovy příjmy zasahují až do pásma zdaňovaného 32 %. Rozdíl ale není tak velký jako v příkladě č. 1, kde manželka neměla příjmy žádné.

Daňová povinnost rodiny v roce 2008 je více než dvakrát menší než v roce 2007, když rodina uplatnila SZM. Oproti předchozím dvěma příkladům je tady úspora jednoznačně největší. Manžel měl totiž vysoké příjmy, které v roce 2007 sahaly až do nejvyššího daňového pásma. Při SZM se část jeho příjmů převedla na manželku a jejich příjmy se tak danily 25% daní. V roce 2008 při jednotné sazbě daně jsou příjmy daněny dokonce 15% daní, což je markantní rozdíl a úspora oproti SZM je celých 54 324 Kč. Svou roli tu kromě nízké sazby daně hrají opět vyšší slevy na dani, a to na poplatníka i na děti.

4.6. Statistické údaje

Rok 2005

Ministerstvo financí evidovalo k 31. 3. 2006 celkem 1 950 tis. podaných daňových přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2005. Oproti stejnému období roku předcházejícího byl zaznamenán nárůst o zhruba 460 tisíc nově podaných přiznání, tj. asi o 31 %. K červnu 2006 bylo podáno celkem 2 100 tis. daňových přiznání. Společné zdanění manželů využilo přibližně 700 tisíc poplatníků, což je asi 350 tisíc párů s dětmi. Na dani z příjmů fyzických osob bylo z důvodu uplatnění společného zdanění manželů poplatníkům vráceno přibližně 4 mld. Kč. (Česká daňová správa – tisková zpráva, 2006)

Zhruba 8 % daňových subjektů, kteří si zažádali o vrácení přeplatku, nemohlo být správcem daně vyhověno, neboť příslušný finanční úřad shledal nedostatky v podaných přiznáních resp. v žádostech jako jsou např. nevyplněné adresy, absence podpisu a další. Lhůta pro vrácení přeplatku tak byla prodloužena na dobu nezbytně nutnou k jejich odstranění. (Škvára, 2006)

Rok 2006

Ministerstvo financí na základě aktuálního stavu zpracovávání přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2006 evidovalo k 28. 4. 2007 zpracovaných 1 550 tis. daňových přiznání. Z tohoto počtu obsahuje 822 tisíc daňových přiznání institut společného zdanění manželů. Oproti stejnému období roku 2006 tak byl zaznamenán nárůst o zhruba 30 %. K červnu 2007 bylo podáno celkem 2 400 tis. daňových přiznání, z toho 870 tisíc lidí využilo společné zdanění manželů. Na přeplatcích bylo z důvodu využití SZM vyplaceno 6 mld. Kč. (Česká daňová správa, 2007)

Rok 2007

V době odevzdání této bakalářské práce ještě nebyly známy statistické údaje ke společnému zdanění manželů pro rok 2007, proto je nemůžu srovnat s roky předcházejícími. Ministerstvo financí ale předpokládá, že párů, které v roce 2007 institutu SZM uplatnilo, nebude o mnoho víc než v roce 2006. Očekává se jen mírný nárůst, asi o 5 %. Je totiž pravděpodobné, že skoro všechny manželské páry, splňující zákonem dané podmínky, již tento institut v roce 2006 uplatnily. (Šulc, 2008)

5. Diskuze

Společné zdanění manželů je jednou z metod, jak si mohou poplatníci optimalizovat svou daňovou povinnost. Zákon o daních z příjmů umožňuje formou společného zdanění získat významné daňové úspory, a proto již není možné kombinovat ho v jednom zdaňovacím období s jinými variantami optimalizace a nebo čerpat jiné daňové výhody. Při rozhodování, zda využít právě společného zdanění, by měli poplatníci posoudit všechny náležitosti, které jsou s jeho využitím spojeny a provést kontrolní výpočty, zda je pro ně tento způsob optimalizace opravdu nejvýhodnější.

V této práci jsem nezkoumala, zda je pro rodinu nejlepší využít právě tohoto institutu, ale předpokládala jsem, že se dané tři rodiny pro něj z jakýchkoli důvodů rozhodly. Velikosti příjmů u fiktivních rodin jsem se snažila stanovit tak, aby pokrývaly většinu možných situací, aby se okolo průměrné hrubé měsíční mzdy (pro rok 2007 činila 21 692 Kč) pohybovaly v obou směrech a můj výzkum tak byl co nejvíce reprezentativní.

Při tvorbě této práce jsem narazila na určité nedostatky, které s sebou česká úprava společného zdanění manželů přináší. Hlavní nevýhodou je, že uplatnění společného zdanění podmiňuje skutečnost, že s manžely ve společné domácnosti žije alespoň jedno vyživované dítě. To vylučuje z využití tohoto institutu mladé páry, které ještě děti nemají, nebo naopak starší manžele, kteří již děti nevyživují. Ostatně už název společné zdanění manželů nasvědčuje tomu, že by mělo jít o možnost danou manželům, nikoliv rodičům. Dalším záporem je absence společné odpovědnosti manželů za výslednou daňovou povinnost. Na místo toho musí manžel, který dosáhne využitím společného zdanění přeplatku na dani, žádat, aby byl tento přeplatek použit na úhradu nedoplatku druhého manžela. Kdyby u nás fungovala společná odpovědnost manželů za daňovou povinnost, například v podobě společných účtů manželů u finančních úřadů, bylo by toto započítávání automatické. Posledním, ale podle mého názoru největším nedostatkem je, že společné zdanění se týká opravdu jen manželů. Pokud spolu rodiče žijí ve vztahu druh a družka, tento institut uplatnit nemohou. Těchto rodičů je v dnešní době mnoho, podle Českého statistického úřadu se třetina českých dětí rodí mimo manželství.

6. Závěr

Při posuzování výhodnosti společného zdanění manželů se potvrdila teorie, že společné zdanění má význam, pokud manželé spadají do příjmových skupin, které se liší sazbou daně, nebo pokud jeden z manželů nemá žádné příjmy. V prvním příkladě, kde byla manželka na mateřské dovolené a manžel měl měsíční příjmy ve výši 47 000 Kč, byl rozdíl na dani největší. Manželé ušetřili dokonce 36 674 Kč. Ve druhém příkladě se příjmy manželů danily stejnou sazbou daně a společné zdanění zde tedy nemělo význam. Daňová povinnost vyšla v obou případech na korunu stejně. Ve třetím příkladě měla manželka příjem poměrně nízký, daněný 19% daní, manželovy příjmy sahaly až do nejvyššího daňového pásma. Rozdíl zde nebyl tak velký, jako v prvním příkladě, kde manželka neměla příjmy žádné, ale i tak byl výrazný a dosahoval výše cca 13 000 Kč.

Dopad zrušení společného zdanění manželů byl ale poměrně překvapivý. Kromě první rodiny, která v roce 2008 na dani přišla asi o 3 000 Kč, na dani další dvě rodiny výrazně ušetřily. Druhá rodina, která na společném zdaněním nic nezískala, měla v roce 2008 asi o polovinu nižší daňovou povinnost. Ve třetím příkladu byla daň dokonce o více než 50 000 Kč menší. Z výpočtů tedy vyplývá, že převážná většina rodin díky nové daňové reformě odvede státu na dani méně a to i přesto, že je zrušen institut společného zdanění manželů. Důvodem je hlavně výrazné zvýšení všech slev na dani, ale také zavedení jednotné sazby daně ve výši 15 %, která je pro větší část poplatníků přínosem.

Zrušení společného zdanění uvítají i úředníci na finančních úřadech, kterým odpadne velká administrativní náročnost. Počet podaných daňových přiznání totiž s největší pravděpodobností opět výrazně klesne.

Změnám ve veřejných financích ale zdaleka nemá být konec. Ministerstvo financí navrhuje další změny od roku 2010. Mimo jiné by se měla zavést super daň, která by v sobě zahrnovala nejen daň z příjmů, ale také odvody na sociální pojištění. Sazba jednotné daně by však ale musela být vyšší, než je dnes. Uvidíme, co nám v budoucnu nové reformy přinesou. Je však jisté, že je téměř nemožné zajistit, aby byl jakýkoliv daňový systém vnímán všemi skupinami poplatníků jako spravedlivý.

7. Použitá literatura

AMBROŽ, J. *Společné zdanění manželů*. 1. vyd. Praha: Koršach, 2007. 91s. ISBN 80-86296-13-x.

ČESKÁ DAŇOVÁ SPRÁVA. *Společné zdanění manželů – sdělení Ministerstva financí k postupu při jeho uplatnění* [online]. 21.2.2006 [cit. 2008-02-22]. Dostupné z: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/182_2846.html>.

ČESKÁ DAŇOVÁ SPRÁVA. *Tisková zpráva – O společné zdanění manželů projevilo zájem více než 350 tisíc rodin* [online]. 14.4.2006 [cit. 2008-04-05]. Dostupné z: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-3EA9846C-33101FB8/cds/xsl/dane_poplatky_5974.html?year=PRESENT>.

ČESKÁ DAŇOVÁ SPRÁVA. *Průběh zpracování přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období 2006 (tisková zpráva)* [online]. 7.5.2007 [cit. 2008-04-05]. Dostupné z: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/9_7969.html?year=PRESENT>.

JUŘÍČKOVÁ, R. *Společné zdanění manželů v Evropě není samozřejmostí* [online]. 5.4. 2006 [cit. 2008-03-12]. Dostupné z: <<http://www.finexpert.cz/Autori/Spolecne-zdaneni-manzelu-v-Evrope-neni-samozrejmosti/sc-48-sr-1-a-5573/default.aspx>>.

MACHÁČEK, I. *FO a daň z příjmů*. Praha: ASPI, 2007. 140 s. ISBN 80-7357-227-3.

ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie : s praktickou aplikací*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. 149 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-413-9.

ŠKVÁRA, M. *Společné zdanění manželů* [online]. 11.5. 2006 [cit. 2008-04-06]. Dostupné z: <http://www.skvara.cz/skvara-financi-poradenstvi/dane/mfcr_spolecne_zdaneni_manzelu_052006~.html>

ŠULC, M., PANUŠKA, M., MEDEK, T. *Poslední hodiny pro daňové přiznání – nebo poradce* [online]. 31.3.2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/izurnal/ekonomika/_zprava/439106>.

VALOUCH, P. *Optimální zdanění fyzických osob*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 140 s. ISBN 978-80-247-1805-7.

VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2007, praktický průvodce*. Praha: Grada Publishing, 2007. 216 s. ISBN 978-80-247-2096-8.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Seznam tabulek

Tab. č. 1 Součet individuálních dílčích daňových základů.....	23
Tab. č. 2 Výpočet společného základu daně.....	23
Tab. č. 3 Určení individuálních nezdaniitelných částí.....	24
Tab. č. 4 Součet nezdaniitelných částí.....	25
Tab. č. 5 Snížení společného základu daně o nezdaniitelné části.....	25
Tab. č. 6 Určení samostatných základů daně.....	25
Tab. č. 7 Úpravy základů daně o odčitatelné položky.....	26
Tab. č. 8 Sazby daně.....	27
Tab. č. 9 Přehled změn u slev na dani.....	30
Tab. č. 10 Potvrzení o zdanitelných příjmech Příklad 1 - muž.....	32
Tab. č. 11 Potvrzení o zdanitelných příjmech Příklad 2 - muž.....	35
Tab. č. 12 Potvrzení o zdanitelných příjmech Příklad 2 - žena.....	36
Tab. č. 13 Potvrzení o zdanitelných příjmech Příklad 3 - žena.....	41
Tab. č. 14 Kolik celkem zaplatí rodina na dani.....	44

Seznam příloh

Příloha č. 1 : Přiznání k dani z příjmů fyzických osob – příklad č. 1 muž

Příloha č. 2 : Přiznání k dani z příjmů fyzických osob – příklad č. 1 žena